

Technologie zhoubné i spásné

20. 02. 2022 | [Vizuální](#)

Tvůrčí intervence od Michala Mitra si klade za cíl interdisciplinárním způsobem doplnit divadelní inscenaci Naši – Studie rozhovoru o klimatické krizi v brněnském HaDivadle. Vytváří se tak prostor pro otevřenější dialog? Jsou interdisciplinární vstupy možnou cestou, kam se současná umělecká tvorba bude (nebo by se měla) ubírat? Jakým směrem se vydává HaDivadlo?

Tvůrčí intervence v podobě světelné instalace absolventa ateliéru intermédií Fakulty výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně byla v průběhu tří dnů instalována v brněnském HaDivadle. Jedná se o první intervenci, která zahajuje sérii různorodých interdisciplinárních přesahů v následujících měsících. Iniciovala ji herečka Táňa Malíková, kterou zaujala tvorba Michala Mitra. V kontextu „klasických“ kamenných divadel se jedná o inovativní dramaturgický krok, který inklinuje k překročení zasetých struktur a hranic. Zároveň, koncentrace na doprovodný program je v poslední době častým a logickým krokem kulturních institucí, v tomto ohledu o to více, zahájilo-li HaDivadlo sezonu nazvanou Nerůst. Ta je zaštitěna symbolickým gestem – divadlo za sezonu „nevyprodukuje“ žádnou novou inscenaci, zato se soustředí na hlubší ponoření se do již stávajícího a vzniklého programu. Vycházejíc tak z myšlenky, že neustálý růst a honba za pokrokem je pro naši společnost zhoubná. V tomto kontextu je lepší ptát se po smyslu věcí, zpomalit, místo neustálého růstu nastolit zkrátka nerůst. HaDivadlo tak realizuje tyto interdisciplinární přesahy, které nesou potenciál divadelní představení obohatit o jiné a inovativní pohledy.

Intimně globální

Výtvarná instalace byla také zároveň doprovodným programem k inscenaci Naši – studie rozhovoru o klimatické krizi. Toto představení mělo premiéru již v lednu roku 2020, tedy těsně před začátkem pandemie, a tematizuje rodinný rozhovor o klimatické krizi a vůbec, o současné společnosti, která se zmítá v mnoha problémech. Generační rozhovor vedou mladá studentka ateliéru intermédií, její starší sestra s manželem, technologickým nadšencem a matka dvou dcer, která do problematiky sice zdánlivě nevidí, občas však pronese větu, která je až bolestně pravdivá. Inscenace tematizuje nejen palčivé problémy naší společnosti, ale také ty rodinné, každodenní (do kterých se však ty celospolečenské začínají čím dál tím více, byť někdy nepozorovaně, vkrádat). Inscenace tak skvěle kombinuje cosi skrytého a intimního se světem vnějším a globálním. Není to však výpověď o každodenní realitě? Rodinné, v jistém slova smyslu banální neshody přecházejí v planetární problémy a naopak. Environmentální žal spolu s tím každodenně rodinným, v jednom kruhu, u jednoho stolu.

Budiž světlo

Do tohoto kontextu vstupuje tvůrčí intervence Michala Mitra. Světelná instalace – divák usedne na pohovku před obří světelnou obrazovku, uprostřed níž je kresba, která působí až jaksi mantricky. Divák dostane sluchátka, prostřednictvím kterých je mu umožněno se do „terapie“ naplno vnořit. V pozadí uklidňujícího zpěvu Rihanny se ozývají instrukce, jakým způsobem máme vnímat světlo před námi, co to s námi má udělat, jak a proč nás tato terapie „vyléčí“ z našeho trápení. To totiž údajně vychází z nedostatku slunečního záření. A proto může být stolní lampa údajným řešením podzimní melancholie, jelikož nám dodá potřebné záření, které zapříčiní úbytek depresivní energie. Umělec Michal Mitro v kurátorském úvodu zmínil, že se idea této světelné terapie zrodila během jeho pobytu v Holandsku, kde u sebe mají lidé často stolní lampy, které jim mají pomoci od jejich problémů. Ty jsou totiž doktory vysvětleny jako nedostatek slunečního světla. To může být velmi okleštěný důvod, proč lidé v současném světě trpí depresivními a úzkostnými stavy. Ty, mimo jiné, totiž může způsobovat celkové nastavení současné společnosti, honící se stále za větším výkonem. Produktivita! Depresivní stavy může zapříčít také klimatická krize a vedlejší efekty s ní spojené, čímž se pomyslný kruh uzavírá u divadelní inscenace. Sluneční záření je přece díky lidské intervenci čím dál tím více škodlivé a paradoxně život ohrožující. Proč si ho nenahradit umělým osvětlením? Technologie nás přece zachrání! A tak jsme opět zcela zacykleni.

V tomto kontextu spatřuji velmi zajímavou rovinu tvůrčí intervence společně v dialogu s představením Naši. Instalace divákovi sděluje, nutno podotknout s jistou mírou nadsázky a ambivalence, že ho zachrání ze všech jeho chmur a smutků, nahrazuje tím však přírodní zdroj, krásné zářivé slunce, které člověku dodává chuť žít. Život na naší planetě je však ohrožen paradoxně těmi technologiemi, kterými se jej snažíme všemožnými způsoby zachránit. Do jaké míry dokážou technologie spásně zachránit člověka? Kdy ho začínají ničit a destruovat? Nachází se člověk v neustálém koloběhu ničení a následného znovuožívání?

Být v sobě, a tudíž být i pro druhé a pro svět?

Technologie samy o sobě mají ambivalentní podstatu. Ničí člověka, aby ho mohly následně zachránit. Podstatná otázka, která mi neustále vyvstává, však je – jedná se opravdu o záchranu? O tu čistou, vnitřně opravdovou, smysluplnou záchranu? V tomto kontextu nelze nezmínit situaci, která nastala v rámci mé návštěvy světelné instalace. Nasadila jsem si sluchátka, prvních pár minut vše bezproblémově fungovalo, avšak v jeden okamžik přestal být slyšet zvuk. Přes všemožné snahy již nešel spustit (nakonec vše zdárně dopadlo, pozn. red.). Jak symbolické, světelná terapie, která měla za úkol pomocí technologie „vyléčit“ lidské chmury najednou podlehla své vlastní nedokonalosti. Člověk byl vůči technologii bezmocný, stejně jako technologie byla bezmocná vůči člověku. Lze tedy na technologie stoprocentně spoléhat? Není cesta spíše v lidskosti? Ve vytrvalém snažení? V obrácení pozornosti ke smyslu, k niterným obsahům, které nám dodají sílu k řešení celospolečenských témat? Aneb, zasednout k rodinnému stolu, propojit se v generačním dialogu, a i přes neshody setrvat, pozastavit se, spočinout – nerůst? ∞

Helena Todorová

mohlo by vás také zajímat

- [Sociální dekonstrukce člověčenství](#)
- [Všichni jsme jen maloměšťáci](#)
- [Kupředu ke Čevenguru, zpátky ni krok](#)
- [Až i Zemi dojde energie](#)
- [Pětimocná žena](#)

komentáře k článku

0 komentářů

Seřadit podle **Nejstarší**

Přidat komentář...

Facebook plugin pro komentáře

2014–2022 © ARTIKL.ORG, 2009–2013 © KULTURNIPECKA.CZ

Všechna práva vyhrazena. Bez písemného souhlasu redakce je další šíření obsahu webu zakázáno.

Spřátelené weby: [artikulujeme kulturu!](#) | [produkční agentura pro kulturu](#)

